

47678

ANDERSEN NOVE
PRAVLICE
Z. A. MODRIJANE · IN · MODRIJANČKE.

SEDEM ANDERSENOVIH PRAVLJIC

ZA ŠEGAVE MODRIJANE IN MODRIJANČKE

*

Prevel M. K.

*Z risbami opremil
Henrik Smrekar*

*

ZALOŽBA "SILA"
LJUBLJANA 1940

KLISEJI «JUGOGRAFIKE»

47678

TISKAL FR. JEREB, LJUBLJANA

Dvanajst se jih je pripeljalo s pošto

ritisnil je mraz, da je rezalo do kosti, na jasnem nebu so migljale zvezde, nobena sapica se ni zganila. «Tresk!» se je razletel lonec ob vratih, ko so ga zalučali ljudje vanje. «Bum!» so zagrmeli možnarji, oznanjujoči novo leto. Bil je silvestrov večer; in sedajle je zvon udaril dvanajsto uro.

«Tra-ra-tra-ra-ra-ra!» se je pripeljala pošta. Velika poštna kočija se je ustavila pred mestnimi vrati. Dvanajst oseb je sedelo v njej, več jih ni šlo vanjo, vsa mesta so bila zasedena.

«Hura! Hura!» so vzklikali v hišah, zakaj ljudje so praznovali silvestrov večer in ravno sedajle so se bili vzdignili s polnimi kozarci in so nazdravljali novemu letu.

«Zdravje in zadovoljnost vam želimo v novem letu!» so vzklikali, «in dobro ženico, polno vrečo denarja, konec vsem skrbem!»

Da, tako so si ljudje voščili drug drugemu in nato so trčili s kozarci in... pošta se je ustavila s tujimi gosti, z dvanajstimi potniki, pred mestnimi vrati.

Kaki ljudje so neki to bili? Potovali so s popotnimi listi in nosili so s seboj prtljago, da, darila zate in zame in za vse ljudi v mestu. Kdo so bili ti tujci? Kaj so hoteli in kaj so nosili?

«Dobro jutro!» so pozdravili stražo pri vratih.

«Dobro jutro!» jim je odzdravila straža, zakaj zvon je bil že odbil polnoč.

«Vaše ime? Vaš poklic?» je vprašal stražar tistega, ki je prvi stopil iz voza.

«Kar popotni list poglej!» je odvrnil mož. «Jaz sem jaz!» Pa je tudi res ves bil mož, kolikor ga je bilo od glave do peta, odet v medvedje krzno in s krznenimi škornji na nogah. «Jaz sem tisti mož, v katerega toliko ljudi upa. Oglasi se jutri pri meni, pa boš dobil dar za novo leto! Kronice in dinarje razsipam z radodarno roko; darove delim, da, bale prirejam, kar ena in tri-deset jih bom priredil, več noči mi ni na voljo, da bi jih lahko razdal ljudem. Ladje so mi zamrznile, toda v moji pisarni je toplo. Veletrgovec sem in Januar se pišem. Samo račune nosim s seboj.»

Nato je stopil iz kočije naslednji. Bil je burkež, prirejal je komedije, maškerade in vse mogoče zabave, ki si jih le domisliti mogel. Velik sod je bil njegova prtljaga.

«Tale nam bo o pustu v veliko zabavo. Smejali se bomo zaradi njega, da bomo popokali od smeha,» je rekel. «Razveselil bom druge in tudi sebe, zakaj izmed vse naše družine je meni odmerjeno najkrajše življenje; samo osem in

dvajset dni mi je naklonila usoda. Morda mi bodo dodali še en dan; toda to je toliko kot nič. Hura!»

«Nikar ne kričite tako glasno!» je rekel stražar.

«Prosim, pa mi menda ne boste prepovedali tega,» se je odrezal mož, «jaz sem princ Pust in potujem pod imenom Februar.»

Sedaj se je prikazal tretji; poosebljeni lakoti je bil podoben, toda kljub temu je kar ošabno nosil glavo, zakaj v sorodu je bil s «štiridesetimi vitezi» in mimo tega je bil vremenski prerok. To seveda ni bog ve kako mastna služba in zato je mož priporočal vsem ljudem post. Ves njegov okras je bil šopek vijolic, ki si ga je bil zataknil v gumbnico.

«Marec, poberi se!» je zaklical četrti in sunil svojega predhodnika. «Marec, poberi se! Stopi v stražnico, tam boš dobil žganja, voham ga!» Pa ni bilo nič res, le za april ga je hotel potegniti! Tako se je predstavil četrti fante. Brž ko si ga pogledal, ti je bila takoj vseč njegova živahna narava, toda kljub temu mu delo ni šlo kaj prida izpod rok, pač pa je praznoval mnogo praznikov. «Danes lepo, jutri grdo, viš, to me veseli!» je vzkliknil. «Dež in sonce, vselitev in izselitev! Jaz sem komisar za tisti dan, ko se ljudje selijo, k pogrebom vabim, znam se smejati in jokati. Letno obleko nosim v svojem kovčegu, toda zelo prismojeno bi bilo, če bi jo hotel obleči. Tu sem! Da bi se okrasil, sem si obul svilene nogavice in z mufom hodim po svetu.»

Sedaj je stopila iz poštna kočije dama.

«Gospodična Maj!» je začebljala. Čudno, nosila je letno obleko in hkrati si je nataknila preko čevljev še vrhnje čevlje. Oblekla se je v sočno zeleno krilo, lase si je okrasila z vetrnicami in je obenem tako močno dišala po dišeči perli, da si stražar ni mogel kaj in je kihnil. «Bog pomagaj!» S tem prijaznim pozdravom se je predstavila. Bila je lična in mimo tega pevka, toda ne taka pevka, kakršne pojejo po gledališčih, ampak taka, kakršne žive v gozdu; pa ne morda tiste, ki se potikajo pod šotori, ne, skoz sočni zeleni gozd je šla in je pela sebi v zabavo, kakor ji je velevalo srce. V košarici za šivanje je nosila Kristijana Wintherja «Lesoreze», saj so ti lesorezi sočni ko bukov gozd sam, in «Richardove drobne pesmi», saj so opojne ko dišeča perla.

«Sedaj prihaja žena, mlada žena!» so zaklicali v vozu. In nato je prišla žena, mlada in nežna, ponosna in zala. Takoj si videl, da je bila rojena za to, da bi slavila zarje Vidove. Na najdaljši dan je prirejala gostijo, da bi ljudje utegnili pospraviti z mize vsa najrazličnejša jedila, ki jim je z njimi postregla. Dovolj je bila premožna, da bi se lahko vozila s svojo kočijo, pa se je vendarle kakor vsi drugi pripeljala s pošto, da bi tako dokazala, kako ni prav nič prevzetna. Sama pa kljub temu ni potovala, zakaj spremljal jo je njen mlajši brat Julij.

Bil je zajetnega života, nosil je letno obleko in panamski slamnik. Prtljage je imel le malo s seboj, bila mu je v vročini v preveliko nadlego. Samo kopalni plašč in plavalne hlačice je nosil s seboj; no, to res ni veliko.

Sedaj se je prikazala mati, gospa Avgust, trgovka s sadjem na debelo, lastnica več ribnjač, kmetica v veliki krinolini. Bila je zavaljena in vroča, vedno je v vsako stvar vtikala svoj nos in je imela navado, da je sama zapeljala sodček s pivom med ljudi na trg. «Človek mora jesti svoj kruh v potu svojega obraza,» je bilo njeno geslo. «Tako pravi sveto pismo, sicer pa se človek pozneje še vedno lahko pozabava na kaki gozdni veselici in priredi v jeseni kako gostijo.» Bila je mati.

Tedaj se je prikazal spet neki mož, slikar po poklicu. Bil je pravi mojster v barvah. To je takoj občutil gozd, zakaj listje je moralo spremeniti barvo, pa ne v svojo škodo, če je mož le hotel. Kaj kmalu je gozd zažarel v rdečih, rumenih, rjavih barvah. Mojster je umel žvižgati ko črni škorec, bil je uren delavec in si je ovil rjavkastozeleno hmeljevo vitico okrog vrčka za pivo. Lično je bilo to in za ličnost je mož imel smisel in oko. Tu je torej stal sedaj s svojim loncem z barvami, saj je ta bil vsa njegova prtljaga.

Za njim je stopil iz kočije posestnik; temu je bilo mar samo to, kdaj bo sejal, oral in okopal njive, nekoliko pa mu je bilo še v mislih tudi lovsko veselje. Imel je psa in puško, žepi

só mu bili nakrcani z orehi. «Resk, resk!» je hreščalo, ko jih je trl. Strašansko mnogo prtljage je vlačil s seboj, še celo angleški plug si je bil naložil. Ves njegov pogovor se je pletel samo o poljedelskih zadevah; njegovih besedi pa nisi mogel kaj prida razumeti, zakaj njegov naslednik je večno kašljal in sopihal in kihal. Sedaj je namreč nastopil November.

Nahod, strašen nahod ga je mučil, tako da bi mu bila bolj potrebna rjuha kakor pa robec, in vendarle bi moral pomagati krščenicam. Prehlad ga bo že minil, je govoril, brž ko se bo lotil cepiti drva. Da bo drva cepil, je pa trdno sklenil, zakaj bil je žagar po poklicu. Ob večerih je izdeloval drsalke, saj mu je bilo prav dobro znano, da jih bodo v nekaj tednih ljudje kaj vneto rabili za veselo dričanje po ledu.

Zadnja je prikrevsala stara babica z žerjav-nico. Zeblo jo je, toda oči so ji žarele ko dve jasni zvezdi. Lonec za cvetlice je nosila s seboj in v njem je rastle majhna jelka. «Gojila jo bom in pazila bom nanjo, da bo do božiča že velika, da bo segala od tal do stropa in da se bo vsa sijajna lesketala s prižganimi svečami, pozlačenimi jabolki in orehi in drugim nakitom. Žerjav-nica nas bo grela ko peč, vzela bom pravljice iz žepa in jih bom brala otrokom, tako da bo utihnil v sobi otročji živžav, punčke na božičnem drevescu pa bodo oživele in voščeni angelček na najvišji vejici božične jelke bo zganil svoje peruti iz zlate pene, splaval bo z zelenega vršička in bo poljubil otročičke in odrasle v sobi, pa tudi

tiste revčke, ki stoje pred vrati in pojejo božično pesem o zvezdi nad Betlehemom.»

«Kočija se lahko odpelje sedaj dalje,» je rekel stražar. «Cel tucat vas je, nihče ne manjka. Naj se pripelje sedaj drug popotni voz!»

«Čakaj, naj najprej vstopi teh dvanajst v stražnico!» je ukazal stotnik, ki je bil v službi. «Toda samo po eden! Popotni list bom obdržal jaz; za vsakega velja samo mesec dni; ko bo mesec minil, bom zapisal na popotnem listu, kako se je vedel. Bodite tako prijazni, gospod Januar, in vstopite, prosim!»

Ko je to dejal, je stopil v stražnico. —

— Ko bo minilo leto, ti bom povedal, kaj je teh dvanajst prineslo tebi, meni in nam vsem. Sedajle ne vem še prav nič in tudi sami še najbrž nič ne vedo — zakaj čuden je čas, v katerem živimo. —

Hudobni knez

Pripovedka.

ivel je nekoč hudoben in prevzeten knez, ki je mislil samo na to, kako bi si pokoril vse dežele na svetu. Želel je, da bi ljudje trepetali ko trst na vodi, ko bi čuli njegovo ime. Z ognjem in mečem je zaznamoval svojo pot po svetu. Njegovi vojaki so tepali žito na polju in požigali kmetom hiše, tako da je rdeči plamen lizal listje na drevju

in ga smodil in so sadovi viseli zогleneli na počrnelih vejah. Marsikatera uboga mati se je skrila s svojim golim dojenčkom za zidovi, iz katerih se je valil dim. Toda vojaki so bili neusmiljeni, stikali so po vseh kotih in njihovo vražje veselje se je razbesnelo še prav posebno takrat, kadar so odkrili kako ubogo mater z otrokom. Sam hudobec bi ne mogel biti hujši od njih. Toda knez je bil takšnega mnenja, da drugače sploh biti ne more. Dan za dnem je rasla njegova moč, vsi so trepetali pred njegovim imenom in sreča ga je zvesto spremljala vedno in povsod, naj se je lotil česar koli. Po osvojenih mestih je ropal zlato in neizmerne zaklade in jih vlačil s seboj. V svoji prestolnici

si je zbral tolikšno bogastvo, da mu ni bilo enakega. In tedaj je dal zgraditi sijajne gradove in cerkve in arkade, in kdor koli je ugledal te razkošne zgradbe, je vzkliknil: «Res velik je ta knez!» Nihče pa se ni domislil bede, v kateri so živele zaradi njega druge dežele, nihče ni slišal bridkih stokov in vzdihov, ki so se razlegali po upepeljenih mestih.

Knez je pasel oči po svojem zlatu in po svojih razkošnih palačah in bil je vesel in mislil kakor vsi: «Res velik knez sem! Toda imeti moram še več, še mnogo več! Ne sme je biti take sile, da bi ljudje govorili o njej, da je moji enaka, kaj šele da je močnejša od moje!» In napadel je vse svoje sosesde z vojaškimi trumami in jih premagal vse. Kadar se je vozil po cestah, je dal prikleniti premagane kralje z zlatimi verigami k svojemu vozu; in kadar se je gostil pri mizi, so morali ležati pri njegovih in njegovih dvorjanov nogah in se hraniti z drobtinami, ki so jim jih milostno metali z mize.

In tedaj je knez ukazal, naj postavijo njegovo soho po trgih in po kraljevskih gradovih, da, zahteval je celo, naj stoji njegova soha po cerkvah pred oltarjem Gospodovim; toda duhovščina je odvrnila: «Knez, velik si, toda Bog je še večji, ne upamo si storiti tega».

«Prav,» je dejal hudobni knez, «torej bom premagal še Boga!» V napuhu in nespameti svojega srca si je dal zgraditi umetno ladjo, da je lahko z njo plaval po zraku; bila je pisana kakor pavov rep in zdelo se ti je, da ima tisoč oči, toda

oči niso bile oči, pač pa je vsako oko bilo cev puške. Sredi ladje je sedel knez in treba mu je bilo samo pritisniti na vzmet in že je tisoč krogel zletelo proti svojemu cilju; puške pa so se takoj spet znova nabasale. Sto močnih orlov so vpregli pred ladjo in nato se je dvignila soncu naproti. Daleč tam doli je bila zemlja; najprej je bila s svojimi gorami in gozdovi podobna preorani njivi, na kateri kuka zelenje izpod prevrnjenih rušin, pozneje pa je bila videti kakor plosk zemljevid in kaj kmalu so jo popolnoma zagrnili oblaki in megle. Vedno više in više so se dvigali orli. Tedaj pa je poslal Bog samo enega svojih neštetihih angelov in hudobni knez je izstrelil vseh svojih tisoč pušk hkrati vanj. Toda krogle so se kakor toča odbile od bleščečih angelovih peruti; le ena sama kapljica krvi je pricurjajala iz belega peresa na njegovi perutnici in je kanila na ladjo, v kateri je sedel knez. Z žgočim žarom se je kaplja zajedla v ladjo, potisnila jo je navzdol, kakor bi se bila neizmerna teža zavalila nanjo, in ladja je začela s strašansko hitrostjo padati proti zemlji. Orlom so se polomile močne peruti, veter je bučal knezu okrog glave in krog in krog so se v grozečih podobah kopičili oblaki, ki so se bili zbrali nad dimom upepeljenih mest. Na pol mrtev je ležal knez v ladji, ki je slednjič obvisela v gostih vejah v nekem gozdu.

«Premagal bom Boga!» je dejal knez, «prisegel sem in moja volja se mora zgoditi!» Sedem dolgih let je dal graditi umetna letala, dal kovati bliske iz najtršega jekla, zakaj razstreliti je

hotel nebeški strop. Iz vseh dežela je zbobnal velike vojaške trume, tako da so prekrile več milj obsegajoče okrožje, ko je stal mož ob možu v ravnih vrstah. Sedli so vojščaki v umetne stroje in tudi knez sam se je že bližal svoji ladji, ko je Bog nenadoma poslal en sam majhen roj komarjev. Brenčal je knezu okrog glave in ga zbadal v obraz in v roke. Ves srdit je knez potegnil meč, toda zamahoval je samo po praznem zraku, komarjev ni mogel zadeti. Tedaj je ukazal ljudem, naj prineso dragocenih preprog in ga povijejo vanje, in noben komar ga ni mogel s svojim želom zboosti skozi preproge. En sam komar pa je bil sédel na notranjo stran dragocene preproge; ta je zlezal knezu v uho in ga zbodel vanj. Peklo je kakor ogenj, strup se je razlezel knezu v mozeg, odvrigel je preproge raz sebe, si raztrgal oblačila in je nag plesal pred surovimi, divjimi vojščaki. Ti pa so se sedaj rogali blaznemu knezu, ki je hotel v naskoku zavzeti kraljestvo božje, pa ga je že en sam drobcen komar ugnal v kozji rog.

Dekletce z žveplenkami

trašno mrzlo je bilo. Sneg je naletaval in večerilo se je že. Bil je zadnji večer v letu, silvestrov večer. V tem mrazu in v tej temi je šla po cesti drobna uboga deklica. Bila je gologlava in bosonoga. Seveda je imela copate na nogah, ko je odhajala z doma, toda kaj ji je to koristilo! Bile so zelo velike copate; poprej jih je rabila njena mati, tako velike so bile; in te copate je bila deklica izgubila, ko je hitela čez cesto, medtem ko sta dva voza drvela v divjem diru mimo nje; ene copate sploh ni več mogla najti, drugo pa ji je odnesel neki dečko: obljubil je, da jo bo porabil za zibelko, če bo imel kdaj otroke.

In tako je šlo dekletce z ličnimi bosimi nožicami po cesti; od mraza so ji bile nožice čisto rdeče in modre. V svojem starem predpasniku je nosila kopico žveplenk in en povezek je držala v roki. Ves ljubi dan ni nihče kupil niti žveplenske, nihče ji ni dal niti beliča za vbogajme. Lačna in prezebla se je uboga revica le z muko še vlekla po cesti in je bila videti že vsa obupana in preplašena. Snežinke so padale na njene dolge plave lase, ki so ji v lepih kodrih valovili po

tilniku, toda ta lepota ji prav zares ni bila v mislih. Iz vseh oken so žarele svetle luči in po vseh ulicah se je širil duh slastne gosje pečenke. Saj je bil vendar silvestrov večer in vse misli drobne deklice so se vrtele samo okrog tega.

V nekem kotu med dvema hišama, od katerih je ena bolj molela na cesto kakor druga, je deklica počenila. Drobne nožice je spodvila podse, toda zeblo jo je le še bolj; kljub temu pa ni upala domov, ker ni prodala še nobene škatlice žveplenk in ker ni še dobila niti ficka. Oče bi jo prav gotovo pretepel, mrzlo pa je bilo tudi doma; tik nad glavami jim je bila gola streha in veter je piskal v sobo, da je rezalo do kosti, čeprav so največje razpoke zamašili s slamo in cunjami. O kako dobro bi dela žveplenka! Ko bi vsaj eno smela vzeti iz škatlice, jo podrgniti na zidu in si ogreti prste na njenem plamenu! Slednjič je otrok vzel žveplenko iz škatlice. Resk! — o kako se je zaiskrilo, kako je gorelo! Žveplenka je izžarevala topel, svetel plamen, gorela je kakor drobna lučka, ko je grela deklica ročico nad njo. Bila je to čudna luč; drobni deklici se je zdelo, kakor da bi sedela pred veliko železno pečjo z medenimi oplati in medenimi okraski; ogenj je tako lepo gorel in tako prijetno grel! Deklica je že iztegnila nožice, da bi si tudi te pogrela — tedaj pa je plamen ugasnil. Peč je izginila — deklica je sedela tam v kotu in držala v roki ogorek dogorele žveplenke.

Prižgala je novo žveplenko, gorela je in svetila in zid je postal na tistem mestu, kamor

je padala luč, prozoren ko tenčica. Deklica je videla naravnost v sobo, kjer je stala miza, pogrnjena z bleščeče belim prtom in odličnim porcelanom, in slastno se je kadila na njej s slivami in jabolki napolnjena pečena goska. Še lepše pa je bilo to, da je gos skočila iz sklede in se zibala z vilicami in nožem v hrbtu preko sobe; krenila je naravnost proti ubogi deklici. Tedaj pa je ugasnila žveplenka in deklica je videla samo še mrzli, debeli zid.

Ukresala je novo žveplenko. In tedaj se je zdelo deklici, da sedi pod najlepšim božičnim drevesom; bilo je še večje in še bolj bogato okrašeno kakor tisto drevo, ki ga je na sveti večer videla pri bogatem trgovcu skozi steklena vrata. Na tisoče lučk je gorelo na zelenih vejicah in pisane podobe so gledale nanjo podobne tistim, ki so razstavljene po izložbenih oknih. Deklica je iztegnila roke, da bi posegla po njih — tedaj pa je žveplenka ugasnila. Neštete lučke na božičnem drevesu so plavale vedno više in više in šele sedaj je videla, da so bile te lučke svetle zvezde. Ena pa se je utrnila in je zarisala dolg ognjen rep preko neba.

«Nekdo umira!» je rekla deklica, zakaj stara babica, ki je edina prijazno ravnala z njo in je bila sedaj že zdavnaj v grobu, je bila rekla: «Kadar se utrne zvezda, tedaj se dviga neka duša k Bogu!»

Spet je podrgnila žveplenko ob zid; vnela se je in metala močno svetlobo na vse strani

in v njenem soju je stala stara babica vsa mila in prijazna in svetlo ožarjena pred njo.

«Babica!» je zaklicala deklica, «o vzemi me s seboj! Vem, da boš izginila, brž ko bo dogorela žveplenka, izginila boš kakor topla peč, slastna gosja pečenka in veliko bleščeče božično drevo!» Urno je prižgala še vse preostale žveplenke, kolikor jih je še bilo v škatlici, zakaj pridržati je hotela babico; in žveplenke so izžarevale tolik soj, da je bilo svetleje ko podnevi. Tako lepa, tako velika ni bila babica nikoli; vzela je drobno deklico v svoje naročje in splavali sta visoko v sijaju in veselju; ne mraza ne lakote ne strahu ni čutila več deklica — bili sta pri Bogu.

V kotu ob hiši pa je ždela v mrzlih jutranjih urah drobna deklica z rdečimi lici in s smehljajem na ustnicah — bila je mrtva, zmrznila je na zadnji dan starega leta. Jutro novega leta se je prebudilo nad drobnim mrličkom, ki je sedel tam v kotu in držal v rokah vžigalice, od katerih je bil požgal skoraj celo škatlico. «Ogreti se je hotela!» so rekali ljudje. Nihče ni vedel, kako lepoto je zrla deklica in s kakšnim sijajem sta stopili s staro babico v veselo novo leto.

Miklavž in Miklavžek

neki vasi sta živela dva moža, ki sta oba dobila pri krstu isto ime. Ime je bilo obema Miklavž, toda prvi je imel štiri konje, drugi pa samo enega. Da bi ju ne zamenjavali, so klicali tistega s štirimi konji Miklavž in tistega, ki je imel samo enega konja, Miklavžek. No, sedaj pa čujmo, kaj se je naključilo tema

dvema, zakaj resnična zgodba je to.

Ves teden je moral Miklavžek orati Miklavžu in mu posojati svojega edinega konja. Nato pa mu je spet Miklavž pomagal z vsemi svojimi štirimi konji, toda samo enkrat na teden — in to v nedeljo. «Hi-hoj!» je pokal Miklavžek z bičem nad vsemi petimi konji, saj so bili ta dan malo manj ko njegovi. Sonce se je smejalo na nebu v vsej svoji krasoti, z vsemi zvonovi so zvonili v zvoniku k maši, ljudje so bili tako lepo oblečeni, kakor bi jih iz škatljice vzel, z molitvenikom pod pazduho so šli k pridigi in ozirali so se za Miklavžkom, ko je oral s petimi konji in bil tako srečen in zadovoljen, da je spet pokal z bičem in klical: «Hi, konjički moji!»

«Nikar ne govori tako,» je menil Miklavž, «saj je vendar samo en konj tvoj!»

Ko pa je spet šel nekdo mimo njegove njive v cerkev, je Miklavžek pozabil, da ne sme tako govoriti, in je znova zaklical: «Hi, konjički moji!»

«Sedaj te pa resno prosim, da ne govoriš več tako,» je rekel Miklavž, «zakaj če boš še enkrat tako zinil, bom usekal tvojega konja po glavi, da bo takoj obležal mrtev; in potem se boš pod nosom obrisal zanj!»

«Prav gotovo se ne bom nikoli več spozabil,» mu je odgovoril Miklavžek. Ko pa so šli ljudje mimo njive in mu pokimavali z glavo ter mu želeli dober dan, je postal Miklavžek sila dobre volje in tako neznansko lepo se mu je zdelo, da ima pet konj in orje z njimi svojo njivo, da je spet počil z bičem in zaklical: «Hi-hoj, konjički moji!»

«Ti bom že pokazal, se boš večno drl na svoje konjičke ,hi-hoj'» se je razjezil Miklavž, pograbil kol in usekal edinega Miklavžkovega konja po glavi, da je padel ko snop in obležal mrtev.

«Ojej, sedaj sem pa brez konja!» je zjavkal Miklavžek in se razjokal. Nato je del konja iz kože, dobro posušil kožo na vetru, jo stlačil potem v vrečo, si zadel vrečo na rame in jo mahnil v mesto, da bi prodal konjski meh.

Dolgo pot je imel pred seboj in moral je skoz velik, teman gozd. Pa še strašanska nevihta ga je ujela, tako da je popolnoma zašel. Preden je spet našel na pravo pot, se je zmračilo. Predaleč je bilo, da bi mogel še pred nočjo v mesto ali da bi se vrnil domov.

Tik ob poti se je košatila velika kmečka domačija. Naoknice so bile zaprte, toda luč je vendarle svetila skozi špranje. «Morda mi bodo tam dali prenočišče,» si je mislil Miklavžek, stopil k hiši in potrkal.

Kmetica mu je odprla. Ko pa je čula, kaj bi rad, mu je odvrnila, naj se pobere dalje, da njenega moža ni doma in da ne mara tujca pod streho.

«No, bom pač moral na prostem prespati,» se je Miklavžek vdal v svojo usodo, kmetica pa mu je pred nosom zapahnila vrata.

Tik pri domu je stala visoka kopica sena in med njo in hišo je bila majhna kolnica z ravno slamnato streho.

«Tu gori bi se dalo ležati,» si je rekel Miklavžek, ko je ugledal streho, «to je vendar naravnost sijajna postelja; štorclja menda ne bo prifrčala s strehe in me kavsnila v bedra.» Živa štorclja je namreč stala na slemenu, kjer je imela gnezdo.

Miklavžek je zlezal na kolnico, se zleknil na strehi in se prevračal, da bi čim bolj zložno ležal. Lesene naoknice pa se zgoraj niso dobro zapirale in tako je Miklavžek videl ravno v hišo.

V hiši je bila pogrnjena velika miza, na mizi pa je stalo vino, se kadila pečenka in dehtela okusna riba. Kmetica in cerkovnik sta sedela za mizo, sicer pa ni bilo nikogar. Ona mu je natakala, on pa se je lotil ribe, zakaj to je bilo nekaj za njegov golt.

«O ko bi si človek mogel privoščiti vsaj trohico tehle dobrot!» so se pcedile sline Miklavžku in iztegnil je vrat kolikor se je dalo proti oknu. Sapramiš, kak sijajen kolač se je zlatil na mizi! Da, to ti je bila gostija!

Nenadoma je zaslišal, kako je po cesti nekdo prijezdil do hiše. Bil je gospodar; vrnil se je domov.

Saj je bil sicer kar dober mož, le to čudno slabo lastnost je imel, da ni mogel videti nobenega cerkovnika. Če mu je prišel cerkovnik pred oči, je kar pobesnel. To je tudi bilo vzrok, da je prišel cerkovnik in voščil kmetici dobro srečo prav sedaj, zakaj vedel je, da je njen mož zdoma. Dobra ženica pa mu je zato postregla z najslastnejšo jedačo, ki jo je premogla. Ko pa sta sedaj slišala, da prihaja mož, sta se silno prestrašila. Žena je prosila cerkovnika, naj zleze v veliko prazno skrinjo, stoječo v kotu. Tako je tudi storil, zakaj vedel je, da ubogi mož ni mogel videti nobenega cerkovnika živega. Žena je urno poskrila vso slastno jedačo in vino v peči, zakaj če bi mož vse to ugledal na mizi, bi prav gotovo vprašal, kaj neki to pomeni.

«Jehhata!» je vzdihnil Miklavžek na strehi, ko je videl, kako je izginila v peči vsa jedača.

«Ali je kdo tu gori?» je vprašal kmet in se ozrl k Miklavžku. «Zakaj pa ležiš tu? Stopi raje z menoj v hišo!»

In tedaj mu je Miklavžek povedal, kako je zašel, ter ga je zaprosil, da bi smel prenočiti pod njegovo streho.

«No seveda,» mu je odgovoril kmet, «toda najprej morava dobiti kaj za pod zobe.»

Žena ju je sprejela nenavadno prijazno, pogrnila je dolgo mizo in jima postregla z veliko skledo kaše. Kmet je bil lačen in je otepal kašo z veliko slastjo, Miklavžku pa nikakor niso mogle iz glave slastna pečenka, riba in pogača; neprestano je mislil nanje, saj je vedel, da so v peči.

Pod mizo si je bil položil k nogam vrečo s konjevo kožo, saj vemo, da je zato vzel pot pod noge, da bi prodal konjski meh v mestu. Kaša mu nikakor ni teknila. In tako je stopil z nogo na vrečo, da je posušena koža glasno zahreščala.

«Pst!» je dejal Miklavžek svoji vreči, hkrati pa je še enkrat stopil nanjo, da je zahreščala še glasneje ko poprej.

«Glej ga no, kaj pa imaš v vreči?» je vprašal kmet.

«O, nič takega, čarovnika nosim v vreči,» je odvrnil Miklavžek, «pravi, naj nikar ne otepava kaše; pravi, da je načaral polno peč pečenja, rib in kolačev!»

«E, ta je pa bosa!» je rekel kmet, naglo odprl peč in ugledal v njej vsa tista slastna jedila, ki jih je bila tam poskrila njegova žena. Kmet pa je bil sedaj prepričan, da jih je bil zanju pričaral v peč čarovnik v vreči. Žena seveda še črhniti ni smela, ampak je takoj postavila jedi na mizo, in tako sta se sedaj mastila z ribo, pa tudi s pečenko in pogačo. Miklavžek

pa se je podvival in spet stopil z nogo na vrečo, da je koža zahreščala.

«Kaj pa pravi sedaj?» je vprašal kmet.

«Pravi,» je odgovoril Miklavžek, «da je pričaral za naju tudi tri steklenice vina; tudi te da so v peči!» Sedaj je morala žena prinesiti še vino, ki ga je bila skrila, in kmet je pil in to ga je spravilo v židano voljo; takega čarovnika, kakršnega je Miklavžek nosil v vreči, bi imel silno rad.

«Kaj deš, ali bi znal tudi hudiča pričarati?» je vprašal kmet. «Veš, prav rad bi ga videl, zakaj židane volje sem sedaj!»

«Zakaj pa ne,» se je odrezal Miklavžek, «moj čarovnik zmore vse, kar zahtevam. Kajne, ti tamle?» je vprašal in stopil na vrečo, da je zahreščalo. «Ali čuješ? Pritrjuje! Toda hudič je strašansko grd; ni vredno truda, da bi ga človek videl.»

«O, saj me ni prav nič strah! Kaj praviš, kakšen je neki?»

«Da, prikazal se ti bo v podobi pravega pravcatega cerkovnika!»

«Hu!» se je zgrozil kmet, «to bi bilo pa res strašno grdo! Vedeti moraš, da ne morem cerkovnika živega videti. No, pa to nič ne dé, saj vem, da je hudič, in tako mi ne bo šlo tako hudo na živce. Glej, korajžo imam, samo preblizu mi ne smel!»

«Pazi! Vprašal bom sedajle svojega čarovnika,» je dejal Miklavžek, stopil na vrečo in prisluhnil.

«Kaj pravi?»

«Pravi, da stopi k tisti skrinji tamle v kotu, jo odpri in videl boš, kako čepi v njej hudič; toda pokrov trdno drži, da ti hudobec ne uide.»

«Ali mi ga boš pomagal držati?» je rekel kmet in stopil k skrinji, ki je bila kmetica v njej skrila resničnega cerkovnika. Cerkovnik pa je čepel v skrinji in od strahu šklepetal z zobmi.

Kmet je prav rahlo pridvignil pokrov in pokukal v skrinjo. «Hu!» je zatulil in odskočil. «Da, zdaj sem ga videl, bil je čisto tak ko naš cerkovnik! Hu, to je bilo grozno!»

No, to je bilo treba zaliti in tako sta pila z Miklavžkom še dolgo v noč.

«Čarovnika pa mi moraš prav res prodati,» je rekel kmet: «Zahtevaj zanj, kar hočeš! Da, dam ti pri priči cel mernik denarja, če hočeš!»

«Ne, ne morem,» se je branil Miklavžek, «samo pomisli, koliko mi ta čarovnik lahko koristil!»

«Oh, jaz bi ga tako rad imel!» je prosil kmet in ni nehal moledovati.

«No, naj bo,» se je slednjič vdal Miklavžek, «ker si bil tako dober, da si me nocojšnjo noč

prenočil pod svojo streho, si ga obdrži. Prodam ti čarovnika za mernik denarja, toda dati mi ga moraš zvrhano mero.»

«To pa kaj rad,» je rekel kmet, «toda tistole skrinjo tamle moraš odnesti s seboj. Ne bi hotel, da bi bila samo trenutek še v moji hiši, ko človek nikoli ne ve, ali ne sedi morda črni še vedno v njej!»

Miklavžek je dal kmetu svojo vrečo s posušeno kožo in je dobil zanjo poln mernik denarja. Z zvrhano mero mu ga je kmet nameril pa še veliko cizo mu je podaril, da bi lahko odpeljal denar in skrinjo.

«Pa zdrav ostani!» se je poslovil Miklavžek in je potem odšel z denarjem in veliko skrinjo, ki je v njej še vedno čepel cerkovnik, po svojih potih.

Onstran gozda je tekel velik, globok potok. Voda je tako naglo šumela dalje, da je bilo komaj moč očé plavati proti toku. Ni bilo dolgo tega, ko so zgradili nov most preko vode. Sredi mostu se je Miklavžek ustavil in je na glas govoril sam s seboj, tako da ga je cerkovnik v skrinji lahko slišal: «Le kaj naj počnem s to prismojeno skrinjo? Tako je težka, kakor da bi bilo samo kamenje v njej! Čisto oslabeled bom, če jo bom vozil še dalje. Bolje bo, da jo zvalim v potok. Če jo bo zaneslo na moj dom, je prav, če pa ne, pa tudi nič hudega.»

Ko je to spregovoril, je pograbil skrinjo z eno roko in jo malo privzdignil, kakor bi jo hotel prekucniti v vodo.

«Ne, nikarte!» je zakričal cerkovnik v skrinji: «Čakaj, izpusti najprej mene ven!»

«Hu!» je zatulil Miklavžek in se delal, kakor da se ga loteva strah. «Še zdaj čepi notri! Kar brž v vodo z njim, da se utopi!»

«Oh ne, oh ne!» se je drl cerkovnik, «nikar ne stori tega, saj ti dam poln mernik denarja!»

«No, to je druga pesem!» se je omečil Miklavžek in odprl skrinjo. Cerkovnik je takoj zlezl iz nje, porinil prazno skrinjo v vodo in odšel domov; tam pa je odmeril Miklavžku poln mernik denarja. En mernik mu je bil poprej že kmet odmeril in tako je imel sedaj Miklavžek polno cizo penězov!

«Glej, glej, pa so mi kar lepo plačali konja!» je modroval sam s seboj, ko se je vrnil domov in je stresel v svoji sobi ves denar na velik kup kar na tla. «To se bo Miklavž jezil, ko bo zvedel, kako bogastvo mi je prinesel moj edini konj, toda povedal mu pa ne bom kar odkrito, kako se je to zgodilo.»

Tedaj je poslal Miklavžek nekega dečka k Miklavžu in ga je prosil, naj mu posodi mernik.

«Le kaj bo neki počel z njim?» si je mislil Miklavž in je namazal merniku dno s katranom, da bi se nanj prilepilo tisto, kar bo Miklavžek meril. In tako se je tudi zgodilo: ko mu je namreč Miklavžek vrnil mernik, so bili nalepljeni na dno trije veliki novi srebrniki.

«Kaj pa spet to pomeni?» se je začudil in jo takoj ubral k Miklavžku. «Kje si staknil ves ta denar, a?»

«O, to je izkupiček za konjevo kožo, ki sem jo snoči prodal.»

«Bes te plentaj, sijajno si jo prodal!» je vzkliknil Miklavž, stekel domov, pograbil sekiro in pobil vse svoje štiri konje. Nato jih je del iz kože in se odpeljal s kožami v mesto.

«Kože, kože! Kože na prodaj!» je kričal po ulicah.

Pidrveli so vsi čevljarji in usnjarji in ga povpraševali, koliko hoče zanje.

«Mernik denarja za vsako,» jim je odgovoril Miklavž.

«Kaj si znorel?» so mu rekali vsi, «ali misliš, da imamo denarja na mernike?»

«Kože, kože! Kože na prodaj!» se je spet drl, vsakemu pa, ki ga je povprašal za ceno, je odvrnil: «Mernik denarja.»

«Ta bi nas rad za norca imell!» se je razleglo od vseh strani in tedaj so čevljarji pograbili svoje čevljarske jermene in usnjarji svoje usnjate opasnike pa so začeli udrihati po Miklavžu, da je kar pokalo.

«Kože, kože!» so ga zasmehljivo oponašali: «Čaj, ti bomo že pokazali kože tako, da boš odnesel svojo vso črno iz mesta. Poberi se odtod, ven z njim!» so kričali in Miklavž jo je moral ucvreti kolikor so mu krače dale. Živ dan še ni bil tako tepen, kakor so ga premlatiti tistikrat.

«Le počakaj!» je rekel, ko se je vrnil domov. «za tole se mi bo pa Miklavžek temeljito pokoril; ubil ga bom!»

Miklavžku pa je prav takrat umrla stara babica. Sicer je vedno zelo grdo ravnala z njim in ga zmerjala, toda Miklavžek je bil kljub temu zelo žalosten. Vzel je mrtvo ženo in jo položil v svojo toplo posteljo, ker je upal, da jo bo tako spet obudil v življenje. Tam naj bi ležala vso noč, sam pa si je izbral prostor v kotu in je hotel prespati to noč kar na stolu, kakor je bil to že tudi poprej večkrat storil.

Ko je tako sedel ponoči na stolu, so se odprle duri in vstopil je Miklavž s sekuro. Znano mu je bilo, kje stoji Miklavžkova postelja, zato jo je mahnil naravnost tja in je usekal mrtvo babico po glavi, ker je menil, da je to Miklavžek.

«Ná, tu imaš!» je rekel, «menda te bo sedaj minilo veselje, da bi se norčeval iz mene!» Nato pa je spet odšel domov.

«No, to ti je res zloben, hudoben mož,» je rekel Miklavžek: «Glej ga, mene je kanil ubiti. Pa je bilo le dobro, da je bila stara mama že mrtva, sicer bi ji bil še luč življenja upihnil!»

Tedaj je oblekel Miklavžek staro babico v nedeljsko obleko, izposodil si je pri sosedu konja, ga zapregel v voz in posadil staro babico na zadnji sedež, tako da ni mogla med vožnjo zdrkniti z voza. In tako sta oddrdrala skozi gozd. Ko se je rodilo sonce, sta že bila pred hišo, kjer Bog roko moli na cesto; Miklavžek se je tu ustavil, da bi zajtrkoval.

Krčmar je bil bogat, bogat mož in tudi zelo dobrega srca, samo preveč nagle jeze je bil, kakor da bi mu bil nekdo s poprom pokadil.

«Dobro jutro!» je pozdravil Miklavžka, «danes si se pa že navsezgodaj v praznično vrgel, kaj?»

«Da!» se je odrezal Miklavžek, «s staro babico se peljeva v mesto. Tamle pred krčmo sedi na vozu, ne morem je pripraviti do tega, da bi stopila v hišo. Ali ji ne bi hoteli odnesti čašo medicine? Toda zelo glasno morate vpiti, zakaj babica ne sliši dobro.»

«Da, kakor želite!» je rekel krčmar, natočil veliko čašo medicine in odšel z njo k mrtvi babici, sedeči na vozu pokonci ko sveča.

«Nate čašo medicine! Vaš sin jo je naročil!» jo je ogovoril krčmar, toda mrtva žena še ust ni odprla, ampak je sedela, ne da bi se ganila.

«Kaj ne slišite?» se je zadrl krčmar na vse grlo, kolikor se je le dalo: «Nate čašo medicine, vaš sin jo je naročil!»

Še enkrat je zakričal te besede in potem še enkrat, ker pa se babica le še vedno ni zganila, ga je pograbila jeza in zabrusil ji je čašo naravnost v obraz, tako da ji je medica scurljala po nosu in se je babica prekopicnila z voza, zakaj Miklavžek jo je bil samo pokonci posadil na voz, privezal pa ne.

«Hej, ti tam!» je zaklical Miklavžek, skočil skozi vrata na cesto in pograbil krčmarja za vrat, «staro mater si mi ubil! Kar poglej, kakšno luknjo ima na čelu!»

«Oh kakšna nesreča!» je vzkliknil krčmar in ves obupan vil roke: «Viš, vsega tega je samo moja togota kriva! Ljubi Miklavžek, poln mernik

denarja ti dam in babico ti bom dal pokopati, kakor da bi bila moja, samo molči o tem, te prosim, sicer mi bodo še glavo odsekali in to je tako grdo!»

Tako je dobil Miklavžek poln mernik denarja, krčmar pa je pokopal staro babico, kakor da bi bila njegova.

Ko jo je Miklavžek s tem obilnim denarjem spet primahal domov, je takoj poslal dečka k Miklavžu, da bi ga prosil, ali bi mu ne mogel posoditi mernika.

«Kaj pa spet to?» je vprašal Miklavž: «Kaj ga nisem ubil? Pa moram že sam pogledati, kako je to!» In tako je sam odšel z mernikom k Miklavžku.

«Tristo zelenih! Kje pa si dobil ves ta denar?» je vprašal in kar debelo pogledal, ko je ugledal ta novi kup denarja.

«Ne mene, ampak babico si ubil!» mu je odgovoril Miklavžek: «No, pa sem jo prodal in dobil zanjo mernik denarja.»

«Res, dobro so ti jo plačali!» je potrdil Miklavž in odhitel domov, pograbil sekiro in takoj ubil svojo staro babico. Nato jo je naložil na voz, se odpeljal v mesto, kjer stanuje apotekar, in ga vprašal, ali ne bi hotel kupiti mrtveca.

«Kdo pa je in kje ste ga dobili?» ga je vprašal lekarnar.

«Moja babica je!» je odgovoril Miklavž, «ubil sem jo, da bi jo prodal za mernik denarja.»

«Bog nas varuj!» je vzkliknil lekarnar. «Saj vas najbrž mrzlica trese, ko tako govorite! Nikar ne razdirajte takih, sicer bi vas to lahko še glavo stalo!» In nato mu je dobro bral levite, razložil mu je, kako grozno sramotno dejanje je bil storil in kako hudoben človek je in da je zaslužil hudo kazen. Miklavž se je tako prestrašil tega, da je na vrat na nos pobegnil iz lekarnarne, planil na voz, usekal po konjih in se odpeljal domov. Lekarnar pa in vsi ljudje so bili prepričani, da je Miklavž zblaznel, zato mu ni nihče branil, da se je odpeljal, kamor je hotel.

«No, to ti bom z obrestmi povrnill!» se je zaklel Miklavž, ko je bil že na cesti daleč izven mesta: «Da, pošteno bova zaropotala, Miklavžek!» Brž ko se je vrnil domov, je poiskal največjo vrečo, ki jo je mogel najti, in je odšel k Miklavžku ter mu rekel: «Sedaj si me spet dobro potegnill, Miklavžek. Najprej sem ubil svoje konje, potem svojo staro babico! Vsega tega si samo ti kriv, toda nikoli več se ne boš norčeval z menoj!» in tedaj je pograbil Miklavžka okrog pasu in ga stlačil v vrečo, si ga zadel na rame in mu zaklical: «Sedaj grem in te utopim!»

Dolgo pot je bilo treba prehoditi, preden bi prišla do potoka, Miklavžka pa tudi ni bilo lahko nositi. Pot je vodila tik ob cerkvi, orgle so donele in ljudje so nebeško lepo peli v hiši božji. Miklavž je odložil vrečo z Miklavžkom tik ob cerkvenih vratih in si je mislil, da ne bi bilo prav nič napačno, če bi stopil malo v hram božji in zapel pesmico hkrati z ostalimi verniki in bi šel šele potem dalje: Miklavžek tako ne more pobegniti, ljudje pa so vendar vsi v cerkvi. In tako je torej stopil v hišo božjo.

«Ojej, ojej!» je zdihoval Miklavžek v vreči; obračal se je in obračal, toda vozla ni mogel razvezati. Takrat pa je pripeljala pot tam mimo starega kravarja s snežnobelimi lasmi in veliko palico v roki; gnal je celo čredo krav in bikov pred seboj; živali so se zadele v vrečo, v kateri je čepel Miklavžek, tako da se je prekucnila.

«Ojej!» je stokal Miklavžek, «tako mlad sem še, pa moram že v nebesa!»

«In jaz revež,» je pristavil kravar, «sem že tako star, pa se še vedno ne morem preseliti vanjel»

«Razveži vrečo!» je zaklical Miklavžek, «zlezi mesto mene vanjo in boš pri priči v nebesih!»

«O to pa kaj rad storim!» je rekel kravar in razvezal Miklavžku vrečo, da je takoj lahko skočil iz nje.

«Ali boš sedaj ti varoval živino?» je dejal starec in zlezal v vrečo. Miklavžek jo je zavezal in je odšel nato z vsemi kravami in biki svojo pot.

Takoj nato je prišel Miklavž iz cerkve in si spet zadel svojo vrečo na pleča. Seveda se mu je zdelo, da je postala vreča med tem mnogo lažja, kajti stari kravar je bil po teži komaj za polovico Miklavžka. «Kako lahko ga sedaj nosim! Da, to mi je za plačilo, da sem stopil v cerkev in poslušal cerkveno pesem!» In tako je prispel do potoka, ki je bil globok in velik. Zalučal je vrečo s kravarjem v vodo in zaklical za njo, zakaj prepričan je bil, da tiči v njej Miklavžek: «Viš, sedaj se pa ne boš več norca delal iz mene!»

Nato se je napotil domov. Ko pa je prišel do križpota, je srečal Miklavžka in videl, kako žene pred seboj vso svojo živino.

«Kako pa to?» se je začudil Miklavž: «Kaj te nisem utopil?»

«Da!» je rekel Miklavžek, «ni še pol ure tega, odkar si me vrgel v potok!»

«Odkod pa imaš potem vso to lepo živino?» ga je vprašal Miklavž.

«To je morska živina!» mu je pojasnil Miklavžek. «Če hočeš, ti povem vso to zgodbo. Najlepša ti hvala, da si me utopil, zakaj sedaj sem na konju, kar kopljem se v bogastvu, to mi

lahko verjameš! Tako tesno mi je bilo pri srcu, ko sem tičal v vreči in mi je veter bril okrog ušes, tako tesno mi je bilo pri srcu, ko si me zadegal z mosta v mrzlo vodo! Takoj sem se potopil na dno, pa se nisem nič udaril, zakaj tam doli raste najnežnejša in najmehkejša trava. Na to travo sem padel in takoj so razvezali vrečo. Najlepša devica v snežnobeli obleki in z zelenim vencem na glavi me je prijela za roko in rekla: 'Kaj ti si prišel, Miklavžek? Ná, za prvo silo si vzemi nekaj živine. Kako miljo dalje po cesti pa se pase še cela čreda in tudi to ti podarim.' Tedaj sem opazil, da je potok velika cesarska cesta za morske prebivalce. Tam spodaj na dnu so hodili in se vozili ljudje naravnost iz morja v deželo do tja, kjer izvira potok. Kako mično je bilo tam, koliko cvetic je cvetelo in koliko sočne trave je zelenelo vsepovsod! Ribe, ki so plavale po vodi, so mi naglo ko blisk švigale mimo ušes, prav kakor letajo tule ptice po zraku. Kakšni zali ljudje so se sprehajali tam, da o živini, ki se je pasla ob jarkih in plotovih, sploh ne govorim!»

«Kaj pa si jo potem spet primahal sem gor k nam?» ga je vprašal Miklavž. «Jaz bi ne storil tega, če je tam doli res tako lepo, kakor praviš.»

«Glej ga no!» je dejal Miklavžek, «kaj res misliš, da nimam soli v glavi? Menda si slišal, kar sem ti pripovedoval: morska deklica je rekla, da se kako miljo dalje po cesti — in cesta ni drugega nič kakor potok, saj morska deklica pač ne more nikamor drugam — pase še cela čreda

živine in da je ta čreda zame. Vem pa prav dobro, da se potok zdaj tu zdaj tam močno vijuga. To ti je pa velik ovinek. Ne, jasno je, da si vendar močno okrajšaš pot, če splavaš tu na suho in jo mahneš s čredo kar preko polja spet k potoku. Saj si lahko prihranim skoraj pol milje in bom tako preje dobil svojo morsko živino.»

«O, srečen človek si!» ga je blagroval Miklavž. «Kaj praviš, ali bi tudi jaz dobil morsko živino, če bi se potopil na dno potoka?»

«Da, zakaj pa ne?» se je začudil Miklavžek, «toda jaz bi te ne mogel odnesti v vreči do potoka; pretežak si zame. Če pa hočeš sam stopiti do potoka in se potem skobacati v vrečo, te bom z največjim veseljem vrgel v potok.»

«Najlepša hvala!» je rekel Miklavž, «toda če ne bom dobil morske živine, ko se bom potopil na dno, te bom premlatil, da boš ves črn. To ti je ko amen v očenašu.»

«O ne! Nikar se ne jezi!» In napotila sta se k potoku. Živina je bila žejna in je zdrvela, ko je zagledala vodo, naglo, kolikor so jo noge nesle, k potoku.

«Glej, kako se ji mudi!» je rekel Miklavžek, «od samega hrepenenja bi bila čimprej spet rada na dnu!»

«Da, samo glej, da mi prej pomoreš,» je rekel Miklavž, «kajti sicer te bom premlatil, da ne boš več zdrav!» Nato je zlezl v veliko vrečo, ki jo je nosil neki bik preko hrbta. «Pa

kamen daj v vrečo, zakaj bojim se, da bi se sicer ne potopil!» je menil Miklavž.

«Bo že šlo!» je rekel Miklavžek, pa je vendarle potisnil velik kamen v vrečo, trdno zavezal vozec in se nato uprl ob vrečo. Štrbunk! — in že je pljusnil Miklavž v potok ter se takoj potopil na dno.

«Bojim se, bojim se, da konec koncev vendarle ne bo dobil živine!» je podvomil Miklavžek in odgnal to, kar je imel, domov.

R E P E T E

Črnilnik in pero

o so si ljudje nekoč ogledovali v sobi nekega pesnika pesnikov črnilnik, je nekdo zinil: «Čudovito, kaj vse se lahko rodi iz tegale črnilnika! Kaj pravite, kaj je sedaj na vrsti? Da, res čudovito!»

«Tako je!» je rekel črnilnik. «Kar razumeti ni mogoče tega! Saj sem to že vedno trdil!» je ponosno ogovoril pero in vse druge predmete

na mizi, ki so ga lahko slišali. «Pa je prav zares čudovito, kaj vse se lahko rodi iz mene, da, kar neverjetno se ti skoro zdi vse to! Prav res da še sam ne vem, kaj bo sedaj na vrsti, ko bo človek spet začel zajemati iz mene. Kaplja moje tekočine je dovolj, da more človek popisati z njo pol strani papirja, in kaj vse ti lahko napiše na papir! Res, nekaj prav posebnega sem! Samo jaz sem vzrok vsem pesnikovim delom! Samo meni se ima zahvaliti za označitve posameznih oseb, ki so tako žive, da se zde ljudem kakor stari znanci, za ta globoka čustva, za to dobro voljo, za te ljubke opise prirode. Saj še sam ne razumem, kako je to mogoče, zakaj narave ne poznam prav nič; toda kaj hočete, vse to je v meni in — pika. Iz mene se je rodila in se še vedno rodi ta truma ko meglica nežnih, ljubkih

deklic, drznih vitezov na rezgetajočih vrancih, veselih in zdravih samoraščih fantov! Da, še sam ne vem, kako je to, pa tudi prav nič ne razmišljam o tem.»

«No, to je čista resnica!» se je oglasilo pero: «Prav nič ne razmišljate o tem, zakaj če bi razmišljali, bi pač razumeli, da dajete samo črnilo! Vi dajete tekočino, da morem jaz izreči in prikazati na papirju čisto vidno vse tisto, kar se skriva v meni; jaz pišem vse to na papir. Pero je tisto, ki piše; ni ga človeka, da bi dvomil o tem, in kar se tiče pesništva, se večini ljudi prav tako malo sanja o njem kakor kakemu staremu črnilniku.»

«Precej pičlo je vaše izkustvo!» je rekel črnilnik. «Saj ste komaj teden dni v službi, pa ste že na pol obrabljeni. Ali si domišljate, da ste vi pesnik, kaj? Vi ste samo hlapec in mnogo vašega rodu jih je že bilo pri meni v službi, preden ste vi prišli sem, in to tako iz družine gosjih peres kakor tistih, ki jih daje angleška tovarna. Prav tako dobro so mi znana gosja kakor jeklena peresa. Mnogo jih je že služilo pri meni in mnogo jih še bo služilo, kadar bo prišel človek in zapisal, kar bo zajel iz mojih globin. Saj veste, da je človekovo opravilo samo to, da piše mesto mene s peresom. Le to bi sedajle rad vedel, kaj bo o prvi priliki spet zajel iz mene.»

«Prismojени čeber za črnilo!» je dejalo pero.

Pozno na večer se je vrnil pesnik domov. Poslušal je koncert nekega odličnega goslarja.

Tako sijajno je godel, da ga je vsega pretreslo in prevzelo. Kar ostrmel je človek, ko je čul, kak neizmeren svet ubranih zvokov je znal izvabiti svojim strunam: zdaj so mu pele, kakor bi kapljale — biser za biserom — zveneče kaplje na mirno gladino, zdaj so donele, kakor bi se bil razlegel mogočen zbor čebljajočih ptičev, in zdaj so bučale, kakor bi rjul vihar skozi smrečje. Pesnik je menil, da čuje, kako plače njegovo srce, toda v takih melodijah, kakor zvene v prekrasnem glasu žene. Bilo je, kakor da bi ne pele samo strune na goslih, ampak tudi kobilica, da, celo vijaki in odzvočna skrinjica; bilo je nekaj izrednega! Bilo je težavno in vendar se ti je zdelo otročje lahko, kakor da bi lok kar sam od sebe drvel po strunah gor in dol. Človek bi mislil, da bi prav za prav vsak lahko tako zaigral. Gosli so pele same od sebe, lok je igral sam od sebe, oba vkup sta se zlila v eno samo celoto in človek je pri tem pozabil na mojstra, ki je igral s tem orodjem in mu vdihnil življenje in dušo. Ljudje so pozabili na mojstra, toda nanj je mislil pesnik in omenil ga je, ko je zapisoval svoje misli:

«Kako bedasto bi bilo, če bi se lok in gosli hoteli ošabno košatiti s svojimi deli! In vendar se mi ljudje tako pogosto vedemo tako abotno, pa naj bo to pesnik, umetnik, vojskovodja, iznajditelj ali tisti, ki krči nova pota v znanosti. Napuh nas navdaja in ponosno dvigamo glave zaradi svojih del — in vendarle smo vsi samo glasbila, na katera igra Bog; njemu vsa čast in

slava! Sami nimamo nič, zaradi česar bi smeli biti ponosni.»

Da, to je zapisal pesnik, zapisal je to v obliki prispodobe in ji je dal naslov «Mojster in orodje».

«No, dobro ste jo dobili pod nos, gospod!» je dejalo pero črnilniku, ko sta bila spet sama. ««Menda ste ga slišali, kako si je na glas bral, kar sem bilo zapisalo?»

«Da, kar sem vam jaz dal, da ste zapisali,» je odvrnil črnilnik. «Saj je to bila klofuta vam v lice zaradi vašega napuha! Da ne morete niti tega razumeti, kako se vam posmehujejo! Iz svojih najglobljih globin sem vam prisolil krepko zaušnico! Menda vem, kdaj se rogam in komu!»

«O ti abotna deža za črnilo!» je vzkliknilo pero.

«Teslo pisarsko!» je vrnil črnilnik zob za zob.

In oba sta bila trdno prepričana, da sta drug drugemu temeljito odpela levite. Vselej pa je prijeten občutek, kadar se zavedaš, da si jo nekomu krepko zasolil. Tedaj te v spanju ne mučijo hude sanje — in res sta pero in črnilnik mirno spala in nič ju ni vznemirjalo. Pesnik pa ni spal; misli so mu vrele iz srca kakor zvoki iz gosli, cingljale so ko biseri, bučale skozi gozd ko vihar, ki ga je pesnik občutil v svojem srcu. Občutil je žarek, ki ga je z njim obsijal večni Mojster.

Samo njemu vsa čast in slava!

Zaročenca

rtelec in žoga sta ležala med drugimi igračami drug poleg drugega v predalčniku. In dejal je vrtelec žogi: «Kaj pravite, ali bi se ne mogla midva zaročiti, ko vendar leživa drug poleg drugega v istem predalu?» Žoga je bila sešita iz safiana in je bila prav tako domišljava ko kaka nežna gospodična, zato se še

niti črhnila v odgovor.

Naslednjega dne je prišel majhen fantek, lastnik teh igračk, in je obarval vrtelec rdeče in zlato in mu je zabil ravno v sredo meden žebelj. To je vrtelec prav sijajno pristajalo, kadar je brnel po tleh.

«Le pogledjte me!» je dejal žogi. «Kaj porečete sedaj? Ali bi se res ne mogla zaročiti? Saj sva vendar kot ustvarjena drug za drugega, vi skačete, jaz pa plešem. Nihče drug bi ne mogel biti srečnejši od naju!»

«Tako, pa to resno mislite?» je odvrnila žoga. «Najbrž ne veste, da so bili moji starši safianasti copati in da je moje telo iz plute!»

«Da, toda jaz sem iz mahagonijevega lesa!» se je pobahal vrtelec, «in sam gospod župan me

je izdelal. Svojo stružnico ima in v veliko zabavo mu je bilo, ko me je strugal!»

«Ali vam smem verjeti?» je vprašala žoga.

«Naj me nikoli bič ne oplazi, če lažem!» je zatrjeval vrtelec.

«Namazan jezik imate, kadar govorite sebi v prid,» je rekla žoga, «toda kljub temu ne morem privoliti v to. Z neko lastovico sem tako rekoč na pol zaročena. Kadar koli odskočim v zrak, pomoli glavo iz gnezda in me vpraša: „Hočete? Hočete?“ V svojem srcu sem že privolila v to in zato sem tako rekoč že na pol zaročena. Toda obljubim vam, da ne bom nikoli pozabila na vas.»

«To mi bo silno koristilo!» je pritrdil vrtelec in potem nista nič več govorila drug z drugim.

Naslednjega dne je fantek poiskal žogo. Vrtelec je videl, kako je odletela visoko v zrak kakor ptica, dokler ni popolnoma izginila očem. Vselej pa se je spet vrnila, toda kadar se je dotaknila zemlje, je vedno znova poskočila, bodisi da je to delala od samega hrepenenja bodisi zato, ker je imela telo iz plute. Ko je poskočila devetič, pa je žoge čisto zmanjkalo in se ni več vrnila. Fantek jo je iskal in iskal, toda ni je bilo in je ni bilo.

«Jaz pa vem, kje je,» je zdihoval vrtelec, «v lastovičjem gnezdu je in poročila se je z lastovko.»

Čim bolj je vrtelec razmišljal o tem, tem bolj je bil zaljubljen v žogo. Prav zato, ker je ni mogel dobiti, je bila njegova ljubezen čedalje

večja. Da je nekoga drugega bolj ljubil od samega sebe, je bilo prav za prav nekaj posebnega pri tej zadevi. Zakaj vrtelec se je vedno vrtel okrog samega sebe in je brnel, toda vedno je pri tem mislil na žogo in v njegovih mislih je bila od dne do dne lepša. Tako je minilo mnogo let... in njegova ljubezen je bila stara ljubezen.

Vrtelec seveda ni bil sedaj nič več mlad... Nekega dne pa so ga pozlatili od nog do glave. Nikdar še ni bil tako krasen! Sedaj je bil res pravi zlati vrtelec in je poskakoval, da je kar brnelo. Da, to ti je bil ples! Toda nenadoma je poskočil previsoko... in ni ga bilo več.

Iskali so ga in iskali, še celo v kleti so stikali, toda kljub vsem naporom ga niso mogli najti. — Kje pa je bil?

V sod za smeti je bil odletel med vse mogoče odpadke: zeljne storže, smeti, še celo mah in omet, ki sta bila odpadla z žleba.

«Res lepo mesto zame! Moja pozlatitev bo šla tu kaj kmalu po gobe. In kakšni sodrgi moram biti tu za družbo!» je modroval vrtelec in poškilil pri tem na zeljni storž, ki mu je bil vse preveč blizu, in na neko čudno okroglo stvar, ki je bila skoraj podobna staremu jabolku. Toda to ni bilo jabolko, ampak stara žoga, ki je mnogo let ležala tam gori v žlebu. Voda je vdrla vanjo in jo na pol razkrojila.

«Hvala bogu, pa je vendarle prišel nekdo, ki je nam enak. S tem se bom vsaj lahko po-

menila!» je dejala žoga in ogledovala pozlačeni vrtelec. «Jaz sem prav za prav iz safiana, sešile so me roke neke nežne mladenke in imam telo iz plute. Toda tega bi sedaj pač nihče ne mogel več ugotoviti. Ravno poročiti sem se hotela z neko lastovko, pa sem žal prav takrat padla v žleb, kjer sem ležala pet dolgih let in me je voda popolnoma razmočila. To je seveda dolga doba za mlado deklico!»

Toda vrtelec ni zinil niti besedice, mislil je na svojo nekdanjo zaročenko in čim več je slišal, tem bolj jasno mu je bilo, da je to ona.

Tedaj pa je prišla dekla in je hotela iztresti smeti iz soda. «Juhej!» je zaklicala, «zlati vrtelec je tu!»

Vrtelec so odnesli spet v sobo in je bil znova v velikih časteh, o žogi pa ni bilo več ne duha ne sluha. O svoji stari ljubezni ni vrtelec nikoli več črhnil. Ta pač mine, če je ležala ljubica pet dolgih let v žlebu in jo je voda razmočila, da, ljubice še prepoznaš ne več, če jo srečaš v sodu za smeti.

O deklici, ki je stopila na hleb

rav gotovo si že slišal o deklici, ki je stopila na hleb, da si ne bi čevljev umazala, in kako huda ji je potem predla. Saj so o tem pisali pa tudi natisnjeno je že bilo.

Živel je nekoč ubog otrok, ponosen in prevzet; že od mladih nog je kazal, da ne bo kaj prida. Ko je bil ta otrok še čisto majhna deklica, se je ta deklica zabavala s

tem, da je lovila muhe, jim pulila krila in jih potem pustila, da so lazile po tleh. Lovila je rjave hrošče in govnače, nabadala jih je posamič na igle, pomolila je nato vsakemu zelen list ali košček papirja pred nožice, uboga žival pa se ga je trdno oprijela in se vrtela in obračala, da bi se rešila z igle.

«Rjavi hrošč sedaj bere,» je rekala mala Ingra, «glejte, kako obrača list!»

In ko je doraščala, bi človek skoro dejal, da je bila vedno bolj zlobna, ne pa boljša. Toda lepa je bila in prav to ji je bilo v nesrečo, zakaj ljudje bi sicer strože ravnali z njo, kakor pa so ravnali tako.

«Tebe je treba imeti trdo na uzdi!» ji je govorila njena mati sama. «Ko si bila še otrok, si mi mnogokrat prizadevala bolečine, kadar si

se igrala v mojem naročju; ko boš odrasla, se bojim, da boš prizadevala bolečine mojemu srcu.»

In tako se je žal tudi zgodilo.

Pri odlični družini na deželi je našla službo; ravnali so z njo, kakor bi bila njihov otrok, tudi oblačili so jo tako in njena ošabnost je bila vedno večja.

Ko je minilo leto dni, so ji dejali njeni gospodarji: «Pa bi se vendarle spodobilo, ko bi kdaj obiskala svoje starše, draga Ingra!»

In se je tudi res napotila domov, toda samo zato, da bi se pokazala; naj vidijo doma, kako gosposka je postala. Ko pa je prišla do vasi in je videla, kako kramljajo dekleta s fanti ob ribniku, in ko je opazila, da sedi njena mati na kamnu in nosi na hrbtu sveženj dračja, ki ga je bila nabrala v gozdu za kurjavo, in da počiva, se je Ingra obrnila; sram jo je bilo, da je bila njej, ki je bila tako lepo oblečena, mati taka prosjakinja, da je morala nabirati drva po gozdu. Prav nič je ni bolelo srce, ker se je vrnila, le jezila se je.

Spet je minilo pol leta od tega dne.

«Prav bi bilo, ko bi šla kdaj domov in pogledala, kako gre tvojim starim roditeljem, ljuba Ingra!» ji je rekla gospodinja. «Ná, vzemi tale veliki pšenični hleb in jim ga daj; veseli bodo, da te spet vidijo.»

Ingra je oblekla najboljšo obleko in obula si je nove čevlje; visoko si je spodrecala svoja lepa krila in je stopala sila previdno, da bi ji ostali čevlji čisti in čedni. No, zaradi tega ji

tudi nihče nič očitati ne more. Ko pa je prišla do steze, vodeče preko barja, je opazila, da je stezo precej na daleč zalila voda in da se je napravila na njej velika luža. Tedaj je vrgla hleb v blato, da bi stopila nanj in suhih nog prišla preko mlake. Toda ko je stala z eno nogo na hlebu in je pridvignila drugo, se je začel hleb pogrezati vedno globlje in globlje, deklica je izginila in videl si samo še črno barje, iz katerega so se dvigali mehurji.

Tako pripoveduje zgodba.

Kam pa se je pogreznila? Pogreznila se je do močvirske čarovnice, ki kuha žganje. Močvirska čarovnica je teta veščam. Te so vsem dovolj znane, saj so jih pesmi opevale in slikarji slikali, o močvirski čarovnici pa vedo ljudje le to, da kuha žganje, brž ko se začne poleteti kaditi sopar po travnikih. In prav v njeno žganjarno se je pogreznila Ingra. Tu pa ni mogoče dolgo zdržati. Blatna kotanja se ti zdi skorajda palača v primeri z žganjarno močvirske čarovnice. Vsak sod smrdi, da človek kar omedleva, ko to duha. Drug na drugem so se kopičili sodi visoko tja pod strop. Kjer pa je bila med njimi odprtina, da bi se človek mogel preriniti skozi, so ga pri tem ovirali mastni polži in vlažne krastače. Gnus se ti je dvigal, če si gledal, kako so se polži in krastače spleli v zoprn klobčič. Sem v to gnusnobo se je pogreznila mala Ingra; vsa ta ostudna živa golazen je bila tako ledeno hladna, da jo je mraz spreletel po vseh udih, da, vse bolj in bolj je drevnela. Na vse pretege

se je trudila, da bi se znebila hleba, toda hleb se ji je še vedno lepil za nogo in jo je vlekel navzdol, kakor privlači košček jantarja papirne odrezke.

Močvirska čarovnica je bila doma. Žganjarno sta si ta dan ogledovala ravno vrag in njegova babica. Vragova babica je staro, silno strupeno ženšče, ki nikdar ne lenari. Nikoli ne gre z doma, da ne bi vzela s seboj svoje ročno delo; tudi tu ga je imela s seboj. Šivala je vse mogoče malenkosti, da bi jih podtaknila ljudem in jih tako jezila in vznemirjala; v eno je vezla laži in kvačkala nepremišljene besede, ki so jih ljudje izrekli na zemlji, in vse to ljudem v škodo in pogubo. Da, imenitno je znala šivati, vesti in kvačkati ta stara babica!

Zapazila je Ingra, si nataknila naočnike na nos in si jo še enkrat ogledala. «To ti je dekle odličnih sposobnosti!» je zinila, «prosim, da mi jo daste za spomin na obisk tule pri vas. Primeren podstavek bi bila lahko v prednji sobi mojega vnuka.»

Močvirska čarovnica ji jo je dala. Tako je prišla mala Ingra v pekel. Vanj jo ljudje ne odkurijo vedno naravnost, toda po ovinku lahko prispejo tja, če so dovolj nadarjeni.

Neskončno dolga je bila ta prednja soba. V glavi se ti je zavrtelo, če si pogledal predse, in v glavi se ti je zavrtelo, če si se ozrl nazaj. Tu se je trla velika truma ljudi in je skoraj umirala od muk; vsi so čakali, kdaj se jim bodo odprla vrata milosti. Toda čakanja še zdavnaj

ni bilo konec! Veliki tolsti pajki so racali med njimi in jim ovijali noge s tisočletnimi pajčevinami in te pajčevine so jih stiskale ko primoži in uklepale ko jeklene verige; mimo tega pa je vsako dušo razjedal nemir, mučen nemir. Skopuh se je zvijal tam, pozabil je bil ključ do svoje skrinje z denarjem in tičal je v njej, kakor je pač vedel in znal. Preveč bi bilo, če bi hotel človek naštetih vse tiste muke in bolečine, ki so jih ljudje tu trpeli. Strašen občutek je napolnil Ingri srce, ko je morala stati tam kot podstavek; bilo ji je, kakor bi ji bil nekdo priklenil hleb na noge in jo zadrnil.

«Viš, tako je, če bi človek imel rad čiste noge!» si je dejala. «O, kako vsi bolščižo vame!» Da, vsi so strmeli vanjo; zla pohota jim je žarela v očeh in glasno vpila, čeprav niso pregibali ustnic; bil je grozen pogled.

«Pa jim mora biti res v veliko ugodje, da me tako ogledujejo!» je pomislila mala Ingra, «saj imam zal obraz in lepo obleko!» In zavrtela je oči, zakaj tilnik ji je tako odrevenel, da ni mogla niti ganiti z njim. Glej, glej, kako se je bila zamazala v žganjarni močvirske čarovnice! No, na to še pomislila ni. Obleka je bila kakor ogromen sluzast madež, polž se ji je obesil na lase in ji je enakomerno udarjal na tilnik; iz vsake gube na krilu ji je kukala krastača in je bevskala kot kak nadušljiv mops. Bilo ji je zelo neprijetno pri srcu. «Toda drugi tu spodaj so videti prav tako grozni!» si je dejala v svojo tolažbo.

Od vsega najhujše pa je bilo to, da jo je grudila tako strahovita lakota. Ali se res ni mogla pripogniti in si odlomiti koščka kruha, na katerem je stala? Ne, hrbet ji je odrevenel, roke in noge so ji odrevenele, vse njeno telo je bilo trdo ko soha. Samo oči je lahko obračala v glavi, čisto nazaj jih je lahko zavrtela, tako da je lahko videla, kaj se godi za njenim hrbtom, in to je bil prav zoprni pogled. Nato pa so prišle muhe in so ji lazile preko oči sem in tja; utripala je z očmi, toda muhe niso odletele, ker niso mogle odleteti; krila so jim bila namreč popukana in zato so mogle samo laziti. Kako mučno je to bilo! Sedaj pa je pritisnila še lakota, da, slednjič ji je bilo, kakor bi hotelo njeno drobno samega sebe pogoltniti, in obšel jo je čuden občutek, kakor da je v njej vse prazno, strahotno prazno.

«Če bo to dolgo trajalo, tedaj ne bom mogla prenesti tega!» je rekla, toda kljub temu je morala prenašati in muke so jo mučile dalje.

Tedaj pa ji je žgoča solza kanila na glavo in ji spolzela preko obraza in nedrja ravno na hleb: kanila je še ena solza, kanilo jih je mnogo. Kdo je objokoval malo Ingro? Ali ni imela na zemlji še matere? Če mati vsa žalostna objokuje svoje dete, tedaj ga njene solze vselej dosežejo, toda odrešiti ga ne morejo, le žgo ko razbeljeno železo in še povečujejo bolečino. In sedaj še ta neznosna lakota, hleba pa ji ni bilo mogoče doseči, tistega hleba, na katerega je stopila z nogo! Slednjič ji je bilo, kakor da se je v njej

vse samo použilo, sama sebi se je zdela kakor tanek votel trst, ki je vsesaval vase vsak glas. Razločno je čula vse, kar so govorili o njej na zemlji in kako so jo sodili. Kar pa je slišala, so bile samo hude in trde besede. Iz neskončno žalostnega srca so prihajale njeni materi prav zares iskrene solze, toda vedno je rekala hkrati: «Kdor visoko leta, nizko pade! To je bila tvoja nesreča, Ingra! Glej, kako žalost si prizadela svoji materi!»

Njena mati in vsi tam zgoraj so vedeli, kak greh je storila. Vedeli so, da je stopila na hleb, da se je pogreznila in da je od tedaj ni bilo več. Kravar jim je bil to povedal, zakaj prav takrat je stal na griču in je vse videl.

«Glej, kako žalost si napravila svoji materi, Ingra!» je rekla mati: «Da, saj sem si vedno mislila, da bo tako!»

«Oj, da se nisem nikoli rodila!» je mislila Ingra pri tem, «mnogo bolje bi bilo zame. Kaj pač pomaga, če se mati sedaj trapi zaradi mene.»

Slišala je, kako so govorili njeni gospodarji, tisti vrli ljudje, ki so ravnali z njo kakor starši: «Bila je grešen otrok! Ni ji bilo mar darov Gospodovih, ampak jih je teptala z nogami; le težko se ji bodo odprla vrata milosti.»

«Bolje bi bilo, da so me imeli malo bolj trdo na uzdi!» si je mislila Ingra: «Pregrešno slo bi mi morali izbiti iz glave, če me je sploh navdajala.»

Slišala je, da so skovali pesem o njenem grehu in njeni zlobi. Naslov tej pesmi je bil:

«O prevzetni deklici, ki je stopila na hleb, da si ne bi umazala čevljev». In ta pesem je krožila po vsej deželi.

«O, da jih mora človek toliko preslišati zaradi tega in da mora toliko trpeti!» je premišljevala Ingra. «Tudi druge bi bilo treba prav tako kaznovati zaradi njihovih grehov. Da, tedaj bi pač kaznim ne bilo ne konca ne kraja. Oh, kako me mučijo!»

In njeno srce je bilo vse bolj in bolj zakrknjeno.

«In tule spodaj v tejle družbi naj se človek poboljša! Jaz pa se nočem poboljšati! Glej, kako bolščijo vame!»

Razjezila se je v svojem srcu in raztogotila se je na vse ljudi.

«No, sedaj me bodo tam zgoraj vsaj lahko vlačili po zobeh! O, kako me trpinčijo!»

In tedaj je slišala, kako so pripovedovali njeno zgodbo otrokom in otročički so jo klicali brezbožna Ingra. «Bila je tako hudobna,» so

rekli, «tako grda, treba bi jo bilo pošteno trpinčiti!»

Otroška usta so govorila o njej vselej samo trde besede.

Nekega dne sta jo spet razjedali jeza in lakota v votli lupini in tedaj je zaslišala, da je nekdo izrekel njeno ime in pripovedoval njeno zgodbo nedolžnemu otroku, neki drobni deklici. In takrat je začula, da je deklica bušila v jok, ko je slišala zgodbo o prevzetni, nečimrni Ingri.

«Kako, pa je nikoli več ne bo na zemljo?» je vprašalo drobno dekletce. In odgovorili so ji: «Nikoli več!»

«Kaj pa če bo prosila odpuščanja in bo obljubila, da ne bo nikoli več storila tega?»

«Saj noče prositi odpuščanja!» so odvrnili.

«Tako rada bi videla, da bi prosila,» je rekla drobna deklica in se ni dala utolažiti. «Vse svoje punčke in igračke bi dala, če bi Ingra smela spet na zemljo. Saj mora biti to ubogi Ingri tako grozno!»

Te besede so ganile Ingri srce, tako dobro so ji dele. Prvič se je zgodilo, da je nekdo rekel: «Uboga Ingra!» in se ni niti z besedico dotaknil pri tem njenih grehov. Drobni nedolžen otrok je jokal in prosil zanjo. Tako čuden občutek ji je tedaj zalil srce, tudi sama bi rada jokala, toda jokati ni mogla in to ji je bilo mučno.

Zgoraj na zemlji so minevala leta, toda tam spodaj je ostalo vse po starem in le bolj poredko je prodrl kak glas z zemlje do Ingre;

mного manj so sedaj govorili ljudje o njej. Tedaj pa je nekega dne zaslišala vzdih: «Ingra, Ingra! Kako žalost si mi storila! Saj sem vedno dejala, da bo tako!» Njena mati je govorila tako, ko je umirala.

Včasih je slišala, kako so njeni nekdanji gospodarji omenjali njeno ime. Gospodinja je po navadi mило govorila: «Ali te bom sploh še kdaj videla, Ingra? Človek nikoli ne ve, kaj ga čaka!»

Toda Ingri je bilo vendarle že popolnoma jasno, da se njeni vrli gospodinji ne bo nikoli naključilo to, kar se je bilo njej.

In tako je spet minilo nekaj dolgih, trpkih let.

Tedaj pa je Ingra znova začula, kako jo je nekdo poklical po imenu, in videla je, kako je nekaj žarelo nad njo, kakor da sta to dve svetli zvezdi. Bil je to par blagih oči, ki so se za večno zapirale na zemlji. Toliko let je minilo od tistega dne, ko je drobna deklica neutolažno objokovala «ubogo Ingro», da je otrok odrasel v staro ženo in ljubi Bog jo je hotel sedaj vzeti k sebi v nebo. In prav v tistem trenutku, ko so se njene misli poslavljalje od vsega, kar ji je bilo najdražje v življenju, in so se dvigale v nebo, se je domislila tudi, kako so ji takrat, ko je bila še otrok in je slišala zgodbo o Ingri, privrele bridke solze na oči. Tista doba in tisti dojem sta se obudila stari ženi ob smrtni uri tako živo v duši, da je začela na ves glas moliti: «Res tudi meni kakor Ingri ni bilo dostikrat mar Tvojih blago-

slovljenih darov, res sem bila tudi jaz nečimrnega srca, toda Ti v svoji neskončni milosti nisi dopustil, da bi padla, ampak si me vedno podpiral, da sem premagala vse skušnjave! Ne zapusti me v poslednji uri!»

Starki so se zaprle oči, pred njenimi dušnimi očmi pa se je razgrnilo tisto, kar je človeškemu očesu skrito. Ker pa ji je bila Ingra zadnja v mislih, zato jo je sedaj ugledala in je videla, kako globoko se je bila pogreznila; ob tem pogledu pa so pobožno ženo oblile solze, kakor nedolžen otrok je stala v nebesih in je jokala zaradi uboge Ingre. Solze in molitve so donele kakor odmev tja dol v tisto votlo, prazno lupino, ki je oklepala uklenjeno, izmučeno dušo. To dušo pa je kar prevzelo, ker ni nikoli slutila tolikšne ljubezni, sedaj pa jo je nenadoma doživela: angel

božji je jokal zaradi nje. S čim neki je zaslužila toliko dobroto? Izmučena duša je v duhu pregledala vsa dejanja svojega pozemskega življenja in je zadrhtela vsa v solzah, kakršnih Ingra svoje žive dni ni mogla jokati. Skrb in žalost sta jo navdali zaradi tega, da je mogla biti taka, zdelo se ji je, da se ji nikoli ne bodo mogla odpreti vrata milosti, in ko je neizmerno in iskreno skesana to spoznala, je nenadoma posvetil žarek v peklenko brezdno. Žarek se ji je bližal z večjo močjo od sončnega žarka, ko topi snežnega moža, ki so ga bili dečki zgradili na dvorišču, in Ingrina okamenela postava se je razpuhtela v sopar hitreje od snežinke, ki pade otroku na topla usteca in se stopi v kapljo. Naglo ko blisk je droben ptiček vzletel k ljudem na zemljo, toda plašen in boječ je drgetal pred vsem, kar ga je obdajalo; sram ga je bilo samega sebe in vseh živih stvorov in urno si je poiskal skrivališče v temni duplini, ki jo je našel v nekem razpalem zidu. Tu je sedel in se sčnil, drgetajoč po vsem telesu; niti čivkniti ni mogel, zakaj glasu ni imel. Dolgo, dolgo je sedel tam, preden je v miru mogel videti in občudovati vso lepoto tam zunaj. Da, v krasoti se je kopala obdajajoča ga narava. Zrak je bil tako rezán, mesec je svetil tako jasno in drevje in grmovje je dehtelo sladko ko med! Kako prijetno in udobno je bilo tam, kjer je čepel, in kako čista in nežna je bila njegova obleka iz perja! Ne, kdo bi si mislil, da preveva vse stvarstvo vendarle ljubezen in lepota! Vse te misli, ki so

zalile ptičku srce, so se hotele sprostiti v pesmi, toda ptiček ni mogel spraviti niti glasu iz sebe. Prav rad bi bil pel kakor kukavica in slavec pomladi. Ljubi Bog, ki sliši tudi črva nemo hvalnico, je čul tudi to hvalnico, ki se je dvigala njemu v zahvalo v nebo tako, kakor je zazvenel psalm v Davidovih prsih, še preden se je izoblikoval v besedi in melodiji.

Kakor je mineval teden za tednom, tako so te pesmi brez besed vedno bolj in bolj polnile ptičku srce; brž ko bi storil prvo dobro delo, so morale te pesmi privreti na dan, če pa bi ne storil dobrega dela, bi bilo to seveda nemogoče.

Bližal se je sveti večer. Neki kmet je tik ob zidu postavil drog in nataknil nanj neomlačen ovsen snop, da bi tudi ptički pod nebom veselo praznovali božič in se zadovoljno gostili na ta dan, ko se vse spominja Odrešenika.

Na božično jutro pa se je rodilo sonce in obsijalo ovseni snop in vsi ptički so z veselim živčavom letali okrog droga s slastno hrano. Tedaj pa se je oglasilo iz zida «civ, civ»; vedno bolj jasno je dozorevala misel in se izražala v glasovih, slabotno čivkanje je bilo radostna hvalnica, misel o dobrem delu se je prebudila in ptiček je odletel iz svoje dupline. V nebesih so pač vedeli, kak ptiček je to bil.

Zima je bila huda, vode so globoko zamrznile, ptičkom in gozdnim živalim je slaba predla za hrano. Ptiček je odfrfotal na glavno cesto in je iskal in je tudi našel po kolotečinah, ki so jih izvozile sani, tu pa tam kako zrnce, pred

gostilnami, kjer so menjavali konje, je našel kake drobtinice; sam si je le malo privoščil, pač pa je klical in vabil sestradane vrabce, da bi si tu poiskali pičo. Letal je po vaseh in mestih in se oziral na vse strani, da bi videl, ali ni morda kaka dobrotna roka nasula ptičkom drobtinice na napušč pri oknu. In če je kdaj kaj odkril, je sam okusil samo par zrnč, vse drugo pa je razdal drugim.

Ptiček je vso zimo delal tako in je zbral in razdelil toliko drobtinice, da bi zbrane odtehtale tisti hleb, na katerega je bila stopila Ingra, da si ne bi umazala čevljev. Ko pa je našel zadnjo trohico in jo razdal, so se ptičku sive peruti spremenile v bele in se razširile v vso šir.

«Glejte, glejte, galeb leti nad jezerom!» so vzklikali otroci, ko so videli belo ptico; zdaj se je potopila v jezero in zdaj je poletela v sončne višave. Tak sijaj je žarel iz nje, da ni bilo mogoče videti, kam leti. Otroci so trdili, da je letela naravnost proti soncu.

K A Z A L O

	stran
Dvanajst se jih je pripeljalo s pošto	3
Hudobni knez	10
Dekletce z žveplenkami	14 —
Miklavž in Miklavžek	18 —
Črnilnik in pero	37
Zaročenca	41
O deklici, ki je stopila na hleb	45

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

COBISS *

00000077477

